

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1934.

Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden onsdagen den 10 januari 1934, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal samma dag,

Onsdagen den 10 januari.

Kl. 11 f. m.

Herr **Trygger** framträdde till talmansbordet och yttrade: Ärade församling! Strax före jul har en engelsk statsman, lord Robert Cecil, som allmänt anses som en hängiven fredsvän, offentligen förklarat, att den nuvarande krisen gäller existensen av Nationernas förbund och därmed frågan om krig eller fred. Ett sådant uttalande skulle varit ganska naturligt, därest Nationernas förbund byggts upp på grundvalen av folkens känsla för solidaritet och broderskap. Så har dock icke varit fallet. I allt vidare kretsar blir man villig erkänna, att den mångtydiga förbundsakten i själva verket gav förbundet mera karaktären av en allians under ledning av de segrande stormakterna än av en på kulturfolkens jämlikhet byggd sammanslutning för fredens upprätthållande och en internationell rättsordnings uppbyggande. Denna konstitutiva svaghet i förbundet har väsentligen bidragit till att man i den dag som är diskuterar frågan om förbundets vara eller icke vara. Såvitt jag förstår, ligger det emellertid en stor överdrift i påståendet, att världsfreden skulle vara betingad av förbundets bestånd. Det avgörande för freden är icke existensen av förbundet, utan det avgörande är den anda, som härskar inom detsamma. Kunna icke de brister undanröjas, som häftat vid förbundet allt ifrån dess tillkomst, kan freden äventyras lika väl under förbundets existens som genom dess upplösning.

Den fruktan för fredsbrott, som nu oroar sinnena, har sin *verkliga* grund i den stora ovissheten, huruvida vår tids statskonst kan åvägabringa en tillfredsställande uppgörelse mellan de olika staternas vitala intressen. Så länge denna situation föreligger, bör man särskilt taga sig till vara för att upprepa påståendet, att kriget blir oundvikligt, om Nationernas förbund upplöses. Dyligt tal kan leda därhän, att förbundet i sitt fall drar med sig världsfreden.

Vad plikten bjuder oss att göra i detta labila världsläge är att, så långt krafterna räcka, stärka den nationella försvarsberedskapen. Därigenom kan man i viss mån hålla tillbaka dem, som i sin rådvillighet icke se annan lösning av tvistefrågorna än genom krig, samtidigt som man ökar möjligheten att, om kriget trots allt skulle bryta ut, bevara sin handlingsfrihet. Jag tror

icke, att jag misstar mig, om jag påstår, att omsorgen om försvarsberedskapen är dagens program hos alla om sitt ansvar medvetna folk i vår världsdel.

Det som tiden kräver är emellertid icke blott ett höjande av den militära försvarsberedskapen, utan framför allt att hela folket genomtränges av en brinnande fosterlandskärlek, som förmår gjuta sinnena samman till en enda nationell vilja, till en enda nationell kraft.

Kanske skulle någon vilja ställa till mig frågan: Vad är för Eder fosterland, vad är kärlek till fosterlandet? Mitt svar är, att en människas fosterland är sammanfattningen av allt, som för henne gör livet värt att levas. Fosterlandet är den jord, där hon har sin rot, den luft, hon allt ifrån barn-
domen andats, de fält där hon varje år sett grönskan återkomma, de skogar, under vilkas sus hon format sina första allvarstankar, de forsande bäckar, som lärt henne att med glatt mod söka sin väg trots svårigheter, den varma härd, kring vilken hennes närmaste samlats i dagar av glädje och av sorg. I högsta mening utgöres fosterlandet av det folk, vilket en människa tillhör, vars egenskaper hon delar, vars minnen hon älskar, vars framtidsdrömmar hon gör till sina och vars kultur hon vårdar som ett heligt arv från släktled till släktled. Med sitt rika innehåll griper fosterlandet om människan från vaggan till graven. Kärleken till fosterlandet är den oemotståndliga verkan i hennes inre av fosterlandet självt. För den, som saknar fosterlandskärlek, finns icke något fosterland. En sådan människa är och förblir en främling icke blott i andra länder, utan även i sitt eget.

Fosterlandskärleken är dock icke en blott känsla av samhörighet och harmoni. Den tar och måste taga sig uttryck i gagnande gärning. Den handlingskraft, den alstrar, ställer sig visserligen först och främst i tjänst hos den eviga idé, som bjuder att landets oberoende och självständighet måste till varje pris skyddas. Men därmed är ingalunda gränsen satt för denna krafts verkan. Den gör sig gällande på många det offentliga och det enskilda livets områden. Sålunda har man att därur förklara den medborgerliga solidaritet, som vid beslut i allmänna angelägenheter låter klassintressen träda tillbaka för vad rikets väl kräver, liksom ock den offervillighet, som lämnar sitt bidrag icke av andras medel, utan av egna. Men än viktigare är, att ur fosterlandskärleken, som bygger på medborgarnas samverkan, framspringer ett frihetskrav, vilket utesluter en majoritets eller en minoritets tvångsregemente.

Särskilt i tider av hemsökelse böra såvitt möjligt alla vara med, var och en med den insats, han kan göra i fosterlandets sak. Plats finns tillräcklig för att såväl erfarenheten som den ungdomliga kraften, såväl klokheten som djärvheten, såväl skarpsinnet som smidigheten må få erforderligt utrymme för att lägga fram sina skäl och sina förslag. Den allmänna tillfredsställelsen över att ingen uteslutits från sin rätt och ingen brustit i sin plikt att tjäna skapar den sammanhållande kraft, som såväl utåt som inåt förmår värna rikets majestät och landets intressen.

Med dessa ord förklarar jag detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kammarskrivaren i tullverket Eric Carlén att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1934.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar A. Amné, V. Larsson och E. Björnsson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar K. Hildebrand, E. Hallin och A. Lindqvist.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter dels för 18 personer, som vid val i september 1933 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1934, dels för en person, som, efter det plats övergått från en valkrets till valkrets inom annan grupp, vid nytt val i september 1933 blivit utsedd till ledamot av första kammaren för tiden från och med den 1 januari 1934 till den 1 januari 1935, dels ock för fyra personer, som vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av första kammaren i stället för avgångna ledamöter.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte en förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

Gunnar Dahlman.

Den återopade förteckningen, som jämväl upplästes, lydde sålunda:

Förteckning å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1934.

Jönköpings län.

1. Lektorn Ivan Hjalmar Emanuel Pauli i Stockholm.
2. Direktören Felix Teodor Hamrin i Jönköping.
3. Lantbrukaren Karl Oscar Ericson i Oberga.
4. Domänintendenten Per Bernhard Nilsson i Landeryd.
5. Mätareavläsaren Gustav Emanuel Heüman i Jönköping.
6. Godsägaren Allan Fredrik Adolf Hollstensson i Alversjö.

Blekinge län och Kristianstads län.

7. Landstingsmannen Robert Berg i Karlskrona.

Göteborgs stad.

8. F. d. maskindirektören David Otto Mauritz Silfverstolpe i Göteborg.

Göteborgs- och Bohus län.

9. Generalkrigskommissarien Jakob Ludvig Widell i Stockholm.
10. Redaktören Sigfrid Hansson i Äppelviken.
11. Lantbrukaren John Aron Gustavson i Kode.
12. Borgmästaren Axel Ludvig Sundberg i Lysekil.
13. Handlanden Johan Adolf Theodor Nilsson i Mölndal.

Skaraborgs län.

14. Lantbrukaren K. E. Johanson i Faleberg.

Värmlands län.

15. Underinspektören Gustaf Alfred Strömberg i Karlstad.
 16. Lantbrukaren Karl Wilhelm Bodin i Trangård.
 17. Statsrådet Karl Johan Daniel Schlyter.
 18. Professorn Johan Bergman i Stockholm.
 19. Redaktören John Erik Sandén i Karlstad.
 20. Redaktören Nils Arvedson i Storbroyttan.
 21. Statsrådet Bo Östen Undén.

Gävleborgs län.

22. Direktören Vollrath Henrik Sebastian Tham i Stockholm.

Västernorrlands län och Jämtlands län.

23. Hemmansägaren Leonard Hagström i Tåsjö.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

Herr *Hagman*,
 » *Sederholm*,
 » *von Geijer*,
 » *Asplund*.

Följande inkomna läkarintyg upplästes:

Att riksdagsmannen *Oskar Hagman*, på grund av influensa, under tiden fr. o. m. 9 januari 1934 tills vidare är oförmögen till arbete intygas.

Ålsten den 9 januari 1934.

Åke Berglund,
 legitimerad läkare.

Att borgmästare *K. v. Geijer* på grund av sjukdom i urinvägarna är tills vidare förhindrad att delta i riksdagens arbete, intygas.

Stockholm den 3 januari 1934.

H. C. Jacobæus.

Vidare upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Hänvisande till bilagda läkarintyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 10:e—18:e januari.

Nyköping den 8 januari 1934.

G. Sederholm.

Ledamoten av riksdagens första kammare, landshövding *G. Sederholm*, är på grund av recidiv av acut gallblåseinflammation oförmögen att under närmaste tiden delta i riksdagsarbetet.

Nyköping den 7 januari 1934.

Nils Bäckström,
 provinsialläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Ytterligare upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare.

På grund av tjänstegöromål förhindrad inställa vid mig riksdagens början får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet till och med den 13 januari 1934.

Luleå den 7 januari 1934.

C. I. Asplund,

representant för Västerbottens och
Norrbottens län.

Även den av herr Asplund sökta ledigheten beviljades.

Anställdes val av talman; och utsågs därtill:

herr Vennersten med 139 röster.

Företogs val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Olsson, Olof med 115 röster.

Anställdes val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Nilsson, Petrus, i Gränebo med 98 röster.

Herr **talmannen** intog talmansplatsen och yttrade: Herr ålderspresident, ärade ledamöter av denna kammare! För det förnyade bevis på förtroende, som visats de förutvarande talmännen, ber jag att å vice talmännens och egna vägnar få framföra vårt vördsamma och hjärtliga tack. Jag kan icke underlåta att för egen del tillägga, att naturligtvis känns det i hög grad stärkande att veta sig, då man väljes till en sådan ansvarsfull befattning, vara omfattad av kammarkamraternas välvilja och överseende. Det senare kommer nog att behövas mer än någonsin efter de förändringar, som nu skola tillämpas i vårt arbetssätt.

Men innan jag med några ord berör detta spörsmål, vill jag tillåta mig att påminna om att i vår krets vi nu, om jag räknat rätt, komma att ha fjorton nyförvärvade kamrater. Till dessa alla riktar jag å de äldre kamraternas vägnar en varm välkomsthälsning med uttalande av vår vissa förhoppning, att de skola trivas väl i vår krets och finna, att arbetet här bedrivs under värdiga och behagliga former, liksom jag önskar, att vi måtte alla i samarbete med dem finna, att vi erhållit en värdefull förstärkning, vilket med hänsyn till de förluster, kammaren lidit, kan anses vara i hög grad önskvärdt.

Jag påminner då i främsta rummet om de ledamöter, som kallats hädan, och ägnar dem å allas våra vägnar en tacksamhetens tanke för vad de för oss betytt. Jag kan icke underlåta att i detta sammanhang närmast beröra det sorgliga dödsfall, som inträffade i går, i det att vår högt skattade vän och kamrat Ludvig Widell plötsligt avled. Att här erinra om hans förtjänster i det allmänna eller särskilt här inom riksdagen är överflödigt. Jag vill blott nämna, att vi säkerligen i honom skattade en av våra kunnigaste, dugligaste och genom sitt vinnande sätt mest värderade kamrater. Om jag därtill fogar, att han ur talmannens synpunkt särskilt ägde en egenskap, som det kanske nu icke må vara otillåtet att framhålla, så påminner jag er alla, mina vänner här i kammaren, om vår gemensamma erfarenhet vid behand-

lingen av försvarshuvudtiteln. Är det någon, som inte måste erkänna, att Widell besatt förmågan att med koncentration och saklighet sköta sitt ansvarsfulla värv? Om jag skulle nämna en hans medtävlare i det stycket, skulle jag självfallet komma att tänka på hans traditionelle antagonist vid dessa tillfällen. Så mycket är säkert, att nog var Widell ett föredöme i saklighet, i kraft och i koncentration. Vi ägna nu åt den bortgångne vännen och kamraten en tacksam, senkommen hyllning och önska, att det föredöme, han givit oss, måtte kunna för oss alla vara av värde i vår fortsatta riksdagsmannagärning.

Till övriga kamrater, som lämnat oss, vågar jag på detta sätt framföra en hälsning från oss alla med tack för det värdefulla och angenäma samarbete, som vi med dem ha haft. Jag nämner ingen särskilt, men vi veta alla, om vilka det rör sig, och vi ha all anledning vara dem tacksamma för den tid, vi med dem här i kammaren tillbragt.

Skulle jag nu i någon mån få återgå till ämnet om ändringarna i våra arbetsformer, skall jag fatta mig mycket kort. Talmannen har erhållit vidgad befogenhet och ett mycket ömtåligt uppdrag, genom att han skall äga rätt att avbryta en talare, som på ett eller annat sätt därav gjort sig förtjänt. Jag måste säga, att för mig ter sig detta som ett rent teoretiskt spörsmål, och jag hoppas, att den erfarenhet, jag i det fallet har, icke skall behöva undergå någon förändring.

Det kommer vidare att vara talmannens plikt att tillse, att arbetet bedrivs med all skyndsamhet. Ja, nog har jag ansett redan tidigare, att detta tillhörde talmannens självskrivna uppgifter, men icke desto mindre, när det nu står tryckt i våra föreskrifter, så äger talmannen skyldighet att se till, om han i det stycket kan uträtta mera än det varit honom möjligt eller beskärt under tidigare dagar. Men, mina herrar, tryckta föreskrifter i all ära, jag litar ändock mest på den goda vilja till ett friktionslöst och effektivt samarbete, om vilket jag har den allra rikaste och bästa erfarenhet från gångna år. Jag tror, att om kammarens ledamöter vilja stödja talmännen i deras värv i detta avseende, såväl som i andra, då det gäller att påskynda vårt arbete och göra det mera effektivt och mindre tröttande, så skall också den reformen, om den så må kallas, ha välsignelserika eller åtminstone nyttiga följder.

Slutligen kommer jag till en tredje nyhet: den s. k. replikrätten. Om allt nytt mänskligt kan sägas vara på gott och ont, kanske det må tillåtas mig att säga, att även replikrätten kan vara en nyhet på gott och ont. Varför är den tillkommen? Jo, för att påskynda våra förhandlingar, på det att man må kunna genom ett hastigt inpass rätta en talare, som gjort sig skyldig till ett missförstånd, och därmed förebygga, att kommande talare skulle fortsätta under samma oriktiga förutsättningar, som repliken avser att rätta. Ja, går det så, och förstår talmannen att sköta den nya institutionen på det sätt, som därmed är avsett, då förmodar jag, att den skall leda till det åsyftade ändamålet. Men om samtidigt den skall tjäna till något, som jag har under diskussionen förstått kan vara meningen: att göra våra debatter livligare, att sätta litet mera spänst på dem, som jag tror ett uttryck har fallit, så kan det befaras, att den skall kunna leda till motsatsen till det som den är avsedd att gagna. Är det mig tillåtet att uttrycka en önskan i detta avseende — och jag hoppas, att mina ärade kamrater inte misstycka — så skulle det vara den, att kammarens värderade ledamöter godhetsfullt ville, åtminstone till en början, använda replikrätten med en viss försiktighet, på det att vi må få en praxis, som visar, att den nya institutionen verkligen tjänar det därmed avsedda ändamålet. Jag är alldeles övertygad om att ingen av herrarna missförstår mig, ty jag är lika angelägen som någon annan av kammarens leda-

möter att i våra diskussioner införa moment, som kunna bidra till ledighet och lätthet och måhända öka intresset för vad som här i kammaren tilldrar sig; men jag är också lika angelägen om att betona, att det vore synd, om en god sak icke kunde leda till det mål, för vilket den har kommit till.

Till allra sist skulle man kunna tänka, att det tillkomme talmannen att något påminna om våra svagheter såsom riksdagsmän och om hela vår riksdags nuvarande läge i den allmänna opinionen. Om jag underlåter att gå in på detta närmare, så beror inte det på att jag underskattar en välbefogad och saklig kritik. Jag anser tvärtom, att den på det området såväl som på alla andra är nyttig och av behovet påkallad och bör, så långt möjligt är, när så kräves, leda till ändring och bättring. Men det tillkommer icke mig och förmodligen inte heller oss att i ord svara på de anmärkningar, som kunna riktas mot vårt nuvarande system i dess helhet eller emot dess detaljer, ty det svaret kan endast ges genom det sätt, varpå vi i fortsättningen komma att förvalta våra uppdrag här. Och i förhoppning, att vi må kunna motsvara alla rimliga krav i detta avseende, ber jag er nu, mina ärade kamrater, vara hjärtligt välkomna till detta nya riksmöte och önskar er alla en god fortsättning på det nyss ingångna nya året!

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet G. H. Berggren med 96 röster.

Kanslirådet Berggren fick nu företräda, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem
Eric Carlén.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att torsdagen den 11 innevarande månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 80 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagen öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 12.16 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 11 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10.30 f. m.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde fredagen den 12 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna,

dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen yttrade vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas måndagen den 15 i denna månad, val av ledamöter och vid sammanträde påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten och utrikesnämnden.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

Ordet lämnades härefter till herr **förste vice talmannen**, som anförde: Jag ber att få hemställa, herr talman, att kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter i de ordinarie utskotten, vad denna kammare beträffar, måtte bestämmas till för konstitutionsutskottet 14, för statsutskottet 16, för bevillningsutskottet 13, för bankoutskottet 8, för första lagutskottet 8, för andra lagutskottet 12 och för jordbruksutskottet 8.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.33 f. m., att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 f. m.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 f. m. till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av docenten vid Uppsala universitet, teologie doktorn D. T. Ysander. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr **talmannen** framträdde därpå och yttrade:

Allernådigste Konung, Eders Maj:t.

Det budskap, vi i dag fått mottaga, innebär en påminnelse om tidens allvar och besvär.

Men överallt i världen ställas folken inför tunga och svåra uppgifter och i det kaos, som fortfarande råder, är det icke lätt att se, huru goda och varaktiga lösningar skulle kunna åstadkommas.

Vi tro att vi i vårt land skola kunna övervinna svårigheterna utan att övergiva den lugna utvecklingens väg. Säkerligen vilja vi gärna medverka till ett sådant föredöme genom en klok och förutseende politik, som väl må ställa stora krav på vår anpassningsförmåga men i gengäld skall föra oss åter till lugnare och tryggare om ock måhända till någon tid blygsammare levnadsförhållanden. Allt under förutsättning att vi troget fasthålla vid de beprövade samhällsgrundvalar, som vi av ålder ägt och vårdat, och väl förvalta det arv av lagbunden frihet, för vilket vi bära ansvaret inför kommande släkten.

Vi kunna då utan förhävelse känna, att vi i vår mån bidra till den från olika håll hotade västerländska civilisationens bestånd.

Men om det är sant, som många tror, att så som den nuvarande världskrisen och förhållandena i vårt eget land utvecklats sig de största svårigheterna icke längre komma över oss utifrån utan äro att söka i vårt eget inre, så må vi besinna, att om vi än hava anledning klaga över tidens besvärligheter, vi likväl icke kunna vinna någon varaktig lättnad utan att i främsta rummet gå till rätta med oss själva för att söka oss fram till större enighet i våra nationella livsfrågor. Det målet kan icke nås utan vidsynt fördragssamhet och ömsesidigt hänsynstagande. Men om vi lyckas däruti, så ha vi jämnat vägen mot bättre tider.

I förhoppning, att så må ske, går första kammaren till behandlingen av de frågor, som skola föreläggas riksdagen.

Kammaren finner det uppenbart, att vi måste inrätta oss efter det läge, som uppkommit, sedan det visat sig, att syftet med de av Eders Maj:t omnämnda världskonferenserna icke kunnat nås, och önskar framgång åt Eders Maj:ts bemödanden att genom vårt medlemskap i Nationernas förbund främja det mellanfolkliga samarbetet. Säkerligen kommer också kammaren att finna, att de av den hårda nödvändigheten framkallade besparingsåtgärderna måste röna erkännande och stöd.

Bekämpandet av arbetslösheten icke minst bland ungdomen är fortfarande vår mest maktpåliggande uppgift, som måste ägnas den allvarligaste uppmärksamhet. Det bör i detta sammanhang hälsas med tillfredsställelse, att det fortsatta stödet åt jordbruket och andra näringar, om vars nödvändighet även ur andra synpunkter ingen tvekan torde råda, i sin mån skall bidra till den ökning av stadigvarande arbetstillfällen, som framför allt måste eftersträvas.

Då Eders Maj:t i dag skall mottaga hyllning av sin sonson, hertigen av Halland, önskar kammaren till Konung och konungahus framföra sin uppriktiga lyckönskan.

Kammaren frambar till Eders Maj:t sin undersåttliga vördnad under betygande av sin tacksamma tillgivenhet och beder till sist få giva uttryck åt sin varma förhoppning, att Eders Maj:t, den nationella endræktens höge målsmän, måtte få åtnjuta hälsa och krafter till fortsatt framgångsrikt samarbete med oss alla för fosterlandet.

Sedan andra kammarens talman därefter i denna kammarens namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammarens undersåtliga vörndnad, fingo talmännen vardera mottaga, av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet Wigforss ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935, samt av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Schlyter ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Härpå avlade Hans Kungl. Höghet Arvfursten, Hertigen av Halland Bertil Gustaf Oscar Carl Eugen tro- och huldhetsed till Hans Maj:t Konungen; varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.22 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 12 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet *Schlyter* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 2, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 7 november 1933 avslutad konvention angående konkurs, m. m.;

nr 3, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket m. m.;

nr 4, angående godkännande av konvention för skydd av den industriella äganderätten samt antagande av förslag till lag om ändring i 7, 11, 15 och 16 §§ förordningen den 16 maj 1884 angående patent m. m.;

nr 5, med förslag till lag om upphävande av 17 kap. 32 § första punkten rättegångsbalken, m. m.;

nr 6, med förslag till ändrad lydelse av § 6 mom. 10 och § 26 riksdagsordningen;

nr 7, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken m. m.;

nr 8, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation;

nr 9, med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 11 §§ lagen den 30 juni 1916 (nr 312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik;

nr 10, med förslag till lag om blodundersökning i brottmål; samt

nr 15, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 21 kap. strafflagen m. m.

Herr statsrådet *Levinson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 11, angående överlåtelse å Haparanda stad av viss del av kronoparken Karl Johan i Norrbottens län;

nr 12, angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m.;

nr 13, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 14, angående överlämnande till Svenska jordbrukskreditkassan av svenska statens obligationer till visst belopp;

nr 16, med förslag till lag angående solidariskt bankbolags ombildning till bankaktiebolag;

nr 17, angående upplåtande till svenska järnvägsmännens vilohemsförening av en statens järnvägar tillhörig byggnad i Björkliden m. m.;

nr 18, angående befrielse för chauffören A. R. Andersson och stationskarlen J. A. Johansson från skyldighet att till statens järnvägar gälda vissa ersättningsbelopp;

nr 19, angående räntefri försträckning åt telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm;

nr 20, angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen;

nr 21, med förslag till lag om allmänna vägar m. m.;

nr 22, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 24 § lagen den 25 juni 1909 (nr 57 s. 2) om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand;

nr 23, med förslag till lag om användande av viss del av de till fonden för pensionering av civila tjänst innehavare under budgetåret 1933/1934 inflytande medlen;

nr 24, angående anslag till ackords- och stödlån åt jordbrukare;

nr 25, angående uppskov i vissa fall med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond;

nr 26, angående nedsättning av saluvärdet vid vissa försäljningar av kronoegendom;

nr 28, angående godkännande av viss utfästelse vid genomförandet av regeringen av potatismjölstillverkningen;

nr 29, angående avskrivning av vissa i flottledsfonden ingående fordringsbelopp;

nr 30, angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 31, med förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus, m. m.;

nr 32, med förslag till förordning angående åtgärder mot smittsamma sjukdomar hos bin;

nr 33, med underställande av beslut om viss tilläggstull;

nr 34, angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 35, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 28 september 1928 om utjämnings beskattning; samt

nr 36, med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Företogs val av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Bergman	med 83 röster,
» Björnsson	» 83 » ,
» Borell	» 83 » ,
» Hansson, Sigfrid	» 83 » .

Anställdes val av fyra ledamöter för att deltaga i talmansöverläggningarna; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Hamrin	med 68 röster,
» Johansson, Johan Bernhard	» 68 » ,
» Westman	» 68 » ,
» Åkerberg	» 68 » .

Företogs val av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Björkman	med 51 röster,
» Wahlmark	» 51 » .

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935, blev densamma på begäran bordlagd.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933.

Föredrogs och hänvisades till bankoutsittet riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Föredrogs och hänvisades till bankoutsittet riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmanens vid innevarande riksmöte avgivna ämbetsberättelse.

Efter föredragning av en från fullmäktige i riksgäldskontoret inkommen skrivelse till riksdagen med överlämnande av ett av en utav fullmäktige tillsatt kommitté, riksdagens lönekommitté, den 15 december 1933 avgivet betänkande angående ordnande av avlöningsförhållandena för riksdagens personal beslöt kammaren hänvisa detta ärende till kamrarnas talmän för att, efter behandling vid talmanssammanträde jämlikt § 3 mom. 2 av de för riksdagen antagna reglementariska föreskrifter, av talmännen överlämnas till bankoutskottet.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Karl Samuel Levinson att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelser innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava in-seende över riksdagens kansli.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 2—26 och 28—36 blevo desamma på begäran bordlagda.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 1, av herr *Wohlin* m. fl., angående vissa spörsmål i fråga om den högre skolundervisningen;

nr 2, av herr *Sjödahl* m. fl., om beredande av hyreshjälp åt arbetslösa, som icke äro familjeförsörjare;

nr 3, av herr *Sjödahl* m. fl., om inrättande av en särskild avdelning inom arbetslöshetskommissionen för behandling av frågor rörande ungdomsarbetslösheten;

nr 4, av herr *Sjödahl* m. fl., om ökat statsbidrag till kommuner, som anordna yrkesutbildningskurser för arbetslösa;

nr 5, av herr *Källman*, om epidemisjukvårdens överförande till landstingens förvaltningsutskotts eller deras sjukvårdsavdelningars verkställighet och förvaltning;

nr 6, av herr *Källman*, om barnmorskeväsendets överförande till landstingens förvaltningsutskotts eller deras sjukvårdsavdelningars verkställighet och förvaltning;

nr 7, av herr *Källman*, om förste provinsialläkares inträde såsom självskrivnen ledamot av landstings förvaltningsutskott eller dess sjukvårdsavdelning;

nr 8, av herr *von Heland*, om beredande av möjlighet till förlängd värnpliktstjänstgöring för till linjetjänst uttagna värnpliktiga och f. d. stamanställda;

nr 9, av herr *von Heland*, om anslag till förlängd värnpliktstjänstgöring för vissa till linjetjänst uttagna värnpliktiga och f. d. stamanställda; samt

nr 10, av herrar *Sandén* och *Sjödahl*, om utredning rörande förutsättningarna för en statsunderstödd förtidspensionering av äldre arbetare såsom ett led i den allmänna arbetslöshetspolitiken.

Ordet lämnades på begäran till herr **andre vice talmannen**, som anförde: Jag ber få hemställa, att Kungl. Maj:ts proposition nr 1 må uppföras sist på föredragningslistan vid kammarens nästa sammanträde.

Denna hemställan bifölls.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.40 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
